TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2013. gada 14. martā*

Vide — Direktīva 85/337/EEK — Noteiktu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējums — Šāda projekta atļaušana, ja nav atbilstoša novērtējuma — Šī novērtējuma mērķi — Nosacījumi tiesību uz zaudējumu atlīdzību pastāvēšanai — Privātpersonu ietveršana vai neietveršana aizsardzībā pret kaitējumu īpašumam

Lieta C-420/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 21. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 10. augustā, tiesvedībā

Jutta Leth

pret

Austrijas Republiku,

Land Niederösterreich .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents), tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], M. Safjans [*M. Safjan*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 17. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *J. Leth* vārdā – *W. Proksch*, *Rechtsanwalt*,

— Austrijas Republikas vārdā *C. Pesendorfer* un *P. Cede*, pārstāvji

— *Land Niederösterreich* vārdā – *C. Lind*, advokāts,

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *D. Hadroušek* un *M. Smolek*, pārstāvji,

— Īrijas vārdā – *D. O'Hagan*, pārstāvis, kam palīdz *E. Fitzsimons*, *SC*,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Grieķijas valdības vārdā – *G. Karipsiades*, pārstāvis,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Varone*, *avvocato dello Stato*,

— Latvijas valdības vārdā – I. Kalniņš un A. Nikolajeva, pārstāvji,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *J. Beeko* un *L. Seeboruth*, pārstāvji, kuriem palīdz *E. Dixon*, *barrister*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *P. Oliver* un *G. Wilms*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2012. gada 8. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 3. pantu Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvā 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.), kas grozīta ar Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/11/EK (OV L 73, 5. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK (OV L 156, 17. lpp.; turpmāk tekstā – "Direktīva 85/337").

2 Šis lūgums ir ticis izteikts tiesvedībā starp *J. Leth*, no vienas puses, un Austrijas Republiku un *Land Niederösterreich* (Lejasaustrijas federālā zeme), no otras puses, par pirmās minētās prasību atlīdzināt mantiskos zaudējumus, kurus tā uzskata esam cietusi, jo pēc Vīnes–Švehatas [*Schwechat*] (Austrija) lidostas paplašināšanas ir samazinājusies viņas dzīvojamās mājas vērtība, un atzīt atbildētāju pamatlietā atbildību par zaudējumiem nākotnē.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 85/337

3 Direktīvas 85/337 pirmais, trešais, piektais, sestais un vienpadsmitais apsvērums ir šādi:

"tā kā Eiropas Kopienu [..] rīcības plāni par vidi [..] uzsver, ka vislabāko vides politiku veido, novēršot piesārņojumu un traucējumu rašanos to avotā, nevis vēlāk novēršot to ietekmi; tā kā tie apstiprina vajadzību ņemt vērā ekoloģisko ietekmi iespējami drīz visos tehniskās plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesos; tā kā šajā sakarā tie paredz procedūru īstenošanu, lai izvērtētu šo ietekmi;

[..]

tā kā turklāt jāsasniedz viens no Kopienas mērķiem vides aizsardzības un dzīves kvalitātes jomā;

[..]

tā kā būtu jāievieš ekoloģiskās ietekmes novērtējuma vispārēj[i] princip[i], lai papildinātu un koordinētu attīstības saskaņošanas kārtību, kas reglamentē valsts un privātus projektus, kuriem var būt būtiska ekoloģiskā ietekme;

tā kā attīstības saskaņošan[a] valsts un privātiem projektiem, kuriem var būt nozīmīga ekoloģiskā ietekme, būtu jānodrošina vienīgi pēc tam, kad veikts šo projektu iespējamās nozīmīgās ekoloģiskās ietekmes iepriekšējs novērtējums; tā kā š[is] novērtējum[s] jāveic, pamatojoties uz attiecīgo informāciju, ko sniedzis attīstītājs un ko var papildināt iestādes un cilvēki, kuriem var būt interese par attiecīgo projektu;

[..]

tā kā projekta ekoloģisk[ā] ietekm[e] jānovērtē, lai ņemtu vērā rūpes par cilvēka veselības aizsardzību, lai ar labāku vidi veicinātu dzīvības kvalitāti, lai nodrošinātu sugu daudzveidības saglabāšanos un lai saglabātu ekosistēmas reprodukcijas spēju kā dzīvības pamatavotu."

4 Direktīvas 85/337 1. pantā ir paredzēts:

"1. Šī direktīva attiecas uz to valsts un privāto projektu ekoloģiskās ietekmes novērtējumu, kuriem, iespējams, ir nozīmīga ekoloģiska ietekme.

2. Šajā direktīvā:

"projekts" nozīmē:

— celtniecības darbu vai citu ierīkošanu vai programmu izpildi;

— citu iejaukšanos dabiskajā apkārtnē un ainavā, to skaitā iejaukšanos, kas saistīta ar minerālo resursu ieguvi;

[..]."

5 Minētās direktīvas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nosaka visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka, pirms tiek dota piekrišana, uz tiem projektiem, kuriem var būt nozīmīga ekoloģiskā ietekme, *inter alia*, to rakstura, izmēra vai atrašanās vietas dēļ, attiektos prasība par attīstības saskaņošanu un novērtējumu attiecībā uz to ietekmi.

Šie projekti ir noteikti 4. pantā."

6 Šīs direktīvas 3. pantā ir paredzēts:

"Ekoloģiskās ietekmes novērtējums pienācīgā veidā, ņemot vērā katru atsevišķu gadījumu un saskaņā ar 4. līdz 11. pantu, nosaka, raksturo un novērtē projekta tiešo un netiešo ietekmi uz šādiem faktoriem:

— dzīvām būtnēm, faunu un floru,

— augsni, ūdeni, gaisu, klimatu un ainavu,

— materiālām vērtībām un kultūras mantojumu,

— mijiedarbību starp faktoriem, kas minēti pirmajā, otrajā un trešajā ievilkumā."

7 Atbilstoši Direktīvas 85/337 4. panta 1.–3. punktam:

"1. Saskaņā ar 2. panta 3. punktu I pielikumā uzskaitītos projektus pakļauj novērtējumam saskaņā ar 5. līdz 10. pantu.

2. Saskaņā ar 2. panta 3. punktu dalībvalstis:

a) ar katra gadījuma pārbaudēm,

vai

b) pēc dalībvalsts noteiktajiem limitiem vai kritērijiem,

attiecībā uz II pielikumā uzskaitītajiem projektiem nosaka, vai projekts jānovērtē saskaņā ar 5. līdz 10. pantu.

Dalībvalstis var nolemt piemērot gan a), gan b) apakšpunktā minēto kārtību.

3. Kad katra gadījuma pārbaude ir paveikta vai ir noteikti limiti vai kritēriji, kas paredzēti 2. punktā, ņem vērā attiecīgos atlasītos kritērijus, kas paredzēti III pielikumā."

8 Šīs pašas direktīvas 5. panta 1. un 3. punktā ir noteikts:

"1. Gadījumā, kad pastāv projekti, kas saskaņā ar 4. pantu jāpakļauj ekoloģiskās ietekmes novērtējumam saskaņā ar 5. līdz 10. pantu, dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka attīstītājs attiecīgā formā sniedz IV pielikumā paredzēto informāciju [..]

3. Informācija, kas attīstītājam jāsniedz saskaņā ar 1. punktu, ietver vismaz:

[..]

— datus, kas ir vajadzīgi, lai noteiktu un novērtētu galveno ekoloģisko ietekmi, kāda var būt projektam,

[..]."

9 Direktīvas 85/337 4. panta 1. punktā minēto projektu vidū atbilstoši tās I pielikuma 7. punkta a) apakšpunktam un 22. punktam ir arī "sliežu garo distanču dzelzceļa transportam un lidostu [..] ar pamata skrejceļu, kura garums ir 2100 m vai vairāk, būve" un "visas šajā pielikumā uzskaitīto projektu izmaiņas vai paplašināšana, ja šīs izmaiņas vai paplašinājums pats atbilst robežvērtībām, ja tādas ir noteiktas šajā pielikumā".

10 Atbilstoši Direktīvas 85/337 II pielikuma 13. punkta pirmajam ievilkumam "jebkādas izmaiņas vai papildinājumi projektos, kas uzskaitīti I vai II pielikumā, kas jau ir apstiprināti, paveikti vai ir veikšanas procesā un kam var būt būtiska nelabvēlīga ekoloģiska ietekme (projekta izmaiņas vai paplašinājums, kas nav ietverts I pielikumā)" ietilpst šīs direktīvas 4. panta 2. punktā paredzēto projektu vidū.

11 Minētās direktīvas IV pielikuma, kura nosaukums ir "5. panta 1. punktā minētā informācija", 3.–5. punktā ir noteikts:

"3. To vides aspektu apraksts, kurus ierosinātais projekts var būtiski ietekmēt, jo īpaši populāciju, faunu, augsni, ūdeni, gaisu, klimatiskos faktorus, materiālos īpašumus, ietverot arhitektūras un arheoloģisko mantojumu, ainavu un iepriekš minēto faktoru savstarpējo mijiedarbību.

4. Ierosinātā projekta iespējamās ekoloģiskās ietekmes apraksts [..], ko izraisa:

— projekta pastāvēšana,

— dabas resursu izlietošana,

— piesārņotāju noplūde, traucējumu radīšana un atkritumu iznīcināšana,

un attīstītāja sniegtais apraksts par izmantotajām aprēķināšanas metodēm, lai novērtētu ekoloģisko ietekmi.

5. Paredzēto pasākumu apraksts, lai novērstu, samazinātu un, ja tas ir iespējams, kompensētu jebkādu būtisku nelabvēlīgu ekoloģisko ietekmi."

Austrijas tiesības

12 Direktīva 85/337 Austrijas tiesībās ir tikusi transponēta ar 1993. gada Likumu par ietekmes uz vidi novērtējumu (*Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 1993*, turpmāk tekstā – "*UVP-G 1993*"), kurš bija spēkā kopš 1994. gada 1. jūlija, līdz 2000. gada 11. augustā stājās spēkā 2000. gada Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu (*Umweltverträglichkeitsprüfungsgesetz 2000*), ar kuru tika transponēta Direktīva 97/11.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 Kopš 1997. gada *J. Leth*, prasītājai pamatlietā, pieder nekustamais īpašums Vīnes–Švehatas lidostas drošības zonā. Viņa dzīvo uz šī zemesgabala uzceltā mājā.

14 Kopš Austrijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai 1995. gada 1. janvārī, atbildētāju pamatlietā iestādes, neveicot ietekmes uz vidi novērtējumu, atļāva un īstenoja vairākus projektus saistībā ar minētās lidostas iekārtošanu un paplašināšanu. Ar 2001. gada 21. augusta lēmumu *Land Niederösterreich* ministru prezidents skaidri noteica, ka Vīnes–Švehatas lidostas iekārtošanai un dažu tās paplašinājumu veikšanai ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra nav nepieciešama.

15 2009. gadā *J. Leth Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* [Vīnes Civillietu tiesā] iesniedza prasību pret abām atbildētājām pamatlietā un lūdza, pirmkārt, piespriest tām viņai samaksāt EUR 120 000 kā atlīdzinājumu par viņas nekustamā īpašuma vērtības samazinājumu tostarp lidmašīnu radītā trokšņa dēļ un, otrkārt, atzīt, ka atbildētājas ir atbildīgas arī par turpmākiem zaudējumiem, tostarp kaitējumu veselībai, jo Direktīvas 85/337, 97/11 un 2003/35 ir tikušas transponētas novēloti un nepilnīgi, kā arī tādēļ, ka nav veikta ietekmes uz vidi novērtēšana, izsniedzot dažādas atļaujas Vīnes–Švehatas lidostas iekārtošanai. Atbildētājas norādīja, ka to iestāžu rīcība ir bijusi likumīga un pareiza, kā arī to, ka minētā prasība ir noilgusi.

16 *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* prasību noraidīja pilnībā, pamatodama, ka izvirzītajām tiesībām ir iestājies noilgums. Ar spriedumu par apelācijas sūdzību par daļu pirmās instances sprieduma, *Oberlandesgericht Wien* [Vīnes apgabaltiesa] apstiprināja EUR 120 000 samaksas noraidījumu, bet atcēla noraidījumu attiecībā uz minēto atbildētāju atbildību par zaudējumiem nākotnē, nododot lietu atpakaļ pirmās instances tiesai, lai tā taisītu jaunu spriedumu par pēdējo minēto prasījumu. Šajā ziņā *Oberlandesgericht Wien* norādīja, ka prasījums par atlīdzību EUR 120 000 apmērā attiecoties vienīgi uz mantisku kaitējumu, kas neietilpst Savienības tiesībās, tostarp atbilstošajās direktīvās, un valsts tiesībās paredzētās aizsardzības mērķī. Attiecībā uz prasījumu konstatēt atbildību par zaudējumiem nākotnē šī tiesa atzina, ka prasījuma tiesības nav noilgušas. Pēc tam iesniedzējtiesā tika iesniegtas kasācijas [*Revision*] sūdzība ar lūgumu noraidīt prasījumu par minētās atlīdzības samaksu un prasība, kas vērsta pret prasījuma par atbildības atzīšanu nosūtīšanu atkārtotai izlemšanai.

17 Iesniedzējtiesa uzskata, ka lēmums par šiem prasījumiem, kuri katrā ziņā nav noilguši, ir atkarīgs no tā, vai iestādēm kā Savienības, tā arī valsts tiesībās paredzētais kompetento attiecīgās dalībvalsts iestāžu pienākums veikt ietekmes uz vidi novērtējumu ir uzskatāms par tādu, kas varētu aizsargāt arī attiecīgos indivīdus pret tīri materiāliem zaudējumiem, ko radījis projekts, kuram šāds novērtējums nav ticis veikts.

18 Šādā kontekstā *Oberster Gerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"Vai [..] Direktīvas 85/337 [..], ar grozījumiem, kas izdarīti ar [..] Direktīvu 97/11 [..] un [..] Direktīvu 2003/35 [..], 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka:

1) jēdziens "materiālās vērtības" ietver tikai to materiālo būtību vai arī to vērtību;

2) ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir arī indivīda aizsardzība pret mantiskiem zaudējumiem, ko rada tam piederoša nekustamā īpašuma vērtības samazināšanās?"

Tiesvedība Tiesā

19 Ar 2012. gada 21. decembra vēstuli prasītāja pamatlietā lūdza atkārtoti sākt mutvārdu procesu, pamatojot, ka, pirmkārt, ģenerāladvokāte, 2012. gada 8. novembra secinājumos pārbaudot jautājumu, vai Direktīvas 85/337 3. pantā paredzētajā ietekmes uz vidi novērtējumā ietilpst arī attiecīgā projekta ietekme uz vērtību, kāda piemīt materiālajām vērtībām, esot izvirzījusi jaunu jautājumu, kuru iesniedzējtiesa neesot uzdevusi un kurš neesot ticis apspriests starp Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 23. pantā paredzētajiem lietas dalībniekiem, un līdz ar to neesot tikusi sniegta atbilde uz pirmo jautājumu formā, kādā to bija uzdevusi iesniedzējtiesa. Otrkārt, viņa uzskata, ka minētajām lietas dalībniecēm nav bijis iespējas apspriest sekas, ar kādām jārēķinās tā fakta dēļ, ka attiecīgie iedzīvotāji nav tikuši informēti par konkrētajiem projektiem un tādējādi nav varējuši piedalīties lēmumu pieņemšanā.

20 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Reglamenta 83. pantu Tiesa jebkurā brīdī var pēc savas ierosmes vai pēc ģenerāladvokāta priekšlikuma izdot rīkojumu par mutvārdu procesa atkārtotu sākšanu, īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta vai arī ka lieta ir iztiesājama, pamatojoties uz argumentu, ko lietas dalībnieki vai Statūtu 23. pantā minētās personas nav apspriedušas.

21 Šajā gadījumā Tiesa uzskata, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav jāizskata, pamatojoties uz argumentiem, kurus lietas dalībnieki vēl nav Tiesā apsprieduši, un ka tai ir visa nepieciešamā informācija, lai izskatītu šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

22 Tādējādi nav jāapmierina nedz prasītājas pamata lietā lūgums rīkot jaunu tiesas sēdi, nedz arī tās pakārtoti iesniegtais lūgums atļaut tai iesniegt papildu rakstveida apsvērumus.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

23 Ar uzdotajiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 85/337 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka, pirmkārt, šajā pantā paredzētais ietekmes uz vidi novērtējums ietver attiecīgā projekta ietekmes uz materiālajām vērtībām novērtējumu un, otrkārt, vai apstāklis, ka, neievērojot minētās direktīvas prasības, ietekmes uz vidi novērtējums nav ticis veikts, indivīdam rada tiesības uz atlīdzību par mantisku zaudējumu, kas radies tādēļ, ka tā nekustamā īpašuma vērtība ir samazinājusies attiecīgā projekta ietekmes uz vidi dēļ.

24 Attiecībā uz "materiālajām vērtībām" Direktīvas 85/337 3. panta izpratnē ir jāatgādina, ka no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas prasībām izriet, ka šo tiesību norma, kurā tās satura un piemērošanas jomas noskaidrošanai nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, parasti visā Savienībā ir interpretējama autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā normas kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (skat. 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-287/98 *Linster*, *Recueil*, I-6917. lpp., 43. punkts, un 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-497/10 PPU *Mercredi*, Krājums, I-14309. lpp., 45. punkts).

25 Atbilstoši Direktīvas 85/337 3. pantam ir jāizvērtē projekta tiešā un netiešā ietekme tostarp uz dzīvām būtnēm un materiālām vērtībām un saskaņā ar šī panta ceturto ievilkumu ir jāpārbauda arī ietekme uz šo faktoru mijiedarbību. Turklāt īpaši ir jāpārbauda projekta ietekme uz materiālo vērtību izmantojamību cilvēka vajadzībām.

26 No tā izriet, ka tādu projektu, kāds ir pamatlietā – kas var radīt papildu lidmašīnu troksni –, novērtējumā ir jāpārbauda šo projektu ietekme uz ēku lietojamību cilvēka vajadzībām.

27 Katrā ziņā – kā to pareizi norādījusi *Land Niederösterreich* un vairākas valdības, kuras bija iesniegušas savus apsvērumus Tiesai, – no minētā 3. panta teksta nav secināma ietekmes uz vidi novērtējuma attiecināšana arī uz materiālajām vērtībām piemītošo vērtību un tā arī nebūtu atbilstoša Direktīvas 85/337 mērķim.

28 Proti, no Direktīvas 85/337 1. panta 1. punkta, kā arī tās preambulas pirmā, trešā, piektā un sestā apsvēruma izriet, ka šīs direktīvas mērķis ir publisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtēšana, lai īstenotu Kopienas vides un dzīves kvalitātes aizsardzības mērķus. Uz šo mērķi arī attiecas informācija, kas attīstītājam ir jāsniedz atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 1. punktam un IV pielikumam, kā arī kritēriji, kuri ļauj noteikt, vai mazāk nozīmīgiem projektiem, kas atbilst tās III pielikumā uzskaitītajām īpašībām, ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums.

29 Līdz ar to ir jāņem vērā tikai tā ietekme uz materiālām vērtībām, kurām to rakstura dēļ var būt arī ietekme uz vidi. Tādējādi atbilstoši minētās direktīvas 3. pantam ietekmes uz vidi novērtējumā, ko veic saskaņā ar šo pantu, norāda, apraksta un izvērtē trokšņa tiešo un netiešo ietekmi uz cilvēku, kad tas lieto nekustamo īpašumu, ko skāris tāds projekts, kā pamatlietā norādītais.

30 Tādēļ ir jāatzīst, ka Direktīvas 85/337 3. pantā paredzētajā ietekmes uz vidi novērtējumā neietilpst attiecīgā projekta ietekmes uz materiālām vērtībām novērtējums.

31 Katrā ziņā šis konstatējums obligāti nenozīmē, ka Direktīvas 85/337 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad ietekmes uz vidi novērtējums, pārkāpjot šīs direktīvas prasības, nav veikts, īpaši attiecībā uz vienu vai vairākiem šajā pantā uzskaitītajiem faktoriem, izņemot materiālās vērtības, indivīdiem nerodas nekādas tiesības uz tādu zaudējumu atlīdzību, kas radušies materiālajām vērtībām piemītošās vērtības samazinājuma dēļ.

32 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka indivīds var atsaukties uz pienākumu veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, kas paredzēts Direktīvas 85/337 2. panta 1. punktā, aplūkojot kopā ar tās 1. panta 2. punktu un 4. pantu (skat. 2004. gada 7. janvāra spriedumu lietā C-201/02 *Wells*, Krājums, I-723. lpp., 61. punkts). Tādējādi ar šo direktīvu indivīdiem tiek piešķirtas tiesības prasīt, lai kompetentās iestādes novērtē attiecīgā projekta ietekmi uz vidi un apspriežas ar viņiem šajā sakarā.

33 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai Direktīvas 85/337 3. pants, lasot to kopā ar tās 2. pantu, gadījumā, kad ietekmes uz vidi novērtējums nav ticis veikts, var piešķirt indivīdiem tiesības uz tādu materiālu zaudējumu atlīdzināšanu, kādus norādījusi *J. Leth*.

34 Šajā ziņā no Direktīvas 85/337 preambulas trešā un vienpadsmitā apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir īstenot Savienības mērķus vides un dzīves kvalitātes aizsardzībā un ka projekta ietekme uz vidi ir jānovērtē, lai ņemtu vērā centienus uzlabot vidi un dzīves kvalitāti.

35 Apstākļos, kad Direktīvas 85/337 4. pantā paredzēta projekta radīts troksnis atstāj ievērojamas sekas uz cilvēku tādējādi, ka dzīvojamā māja, ko šis troksnis skar, kļūst mazāk piemērota savu funkciju veikšana un ka tiek skartas cilvēka dzīves vide un dzīves kvalitāte, un, iespējams, veselība, minētās mājas vērtības samazinājums faktiski varētu būt ietekmes uz vidi tiešās ekonomiskās sekas, kas jāpārbauda katrā atsevišķā gadījumā.

36 Tādēļ ir jāsecina, ka mantisko zaudējumu novēršana, ciktāl tie ir publiska vai privāta projekta ietekmes uz vidi tiešas ekonomiskas sekas, ietilpst Direktīvas 85/337 aizsardzības mērķī. Šādi ekonomiski zaudējumi kā ietekmes uz vidi tiešas sekas ir jānošķir no ekonomiskiem zaudējumiem, kuru tiešais avots nav ietekme uz vidi un kuri tādējādi nav ietverti minētās direktīvas aizsardzības mērķī, kas tostarp ietver noteiktas neizdevīgas konkurences situācijas.

37 Attiecībā uz tiesībām saņemt atlīdzību par šādiem mantiskiem zaudējumiem no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu dalībvalstīm ir pienākums likvidēt Savienības tiesību pārkāpuma radītās prettiesiskās sekas. Šajā ziņā Tiesa jau ir atzinusi, ka, lai novērstu Direktīvas 85/337 2. panta 1. punktā paredzētā projekta ietekmes uz vidi nenovērtēšanas sekas, valsts tiesai ir jānoskaidro, vai valsts tiesībās ir paredzēta iespēja atcelt vai apturēt jau piešķirtu atļauju, lai attiecīgajam projektam varētu veikt ietekmes uz vidi novērtējumu atbilstoši Direktīvas 85/337 prasībām, vai arī – ja persona tam piekrīt – ir paredzēta iespēja, ka tā var prasīt visu ciesto zaudējumu atlīdzināšanu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Wells*, 66.–69. punkts).

38 Atbilstošie procesuālie noteikumi ir katras dalībvalsts iekšējās tiesību sistēmas jautājums atbilstoši dalībvalstu procesuālās autonomijas principam, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas iekšējās situācijas (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Savienības tiesību sistēmas piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips) (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Wells*, 67. punkts).

39 Tādēļ dalībvalstij ir pienākums atlīdzināt kaitējuma radītās sekas atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam saistībā ar atbildību, ar noteikumu, ka valsts tiesību aktos ietvertie nosacījumi par zaudējumu atlīdzināšanu nodrošina šī sprieduma iepriekšējā punktā atgādināto līdzvērtības un efektivitātes principu ievērošanu (skat. 1996. gada 5. marta spriedumu apvienotajās lietās C-46/93 un C-48/93 *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, *Recueil*, I-1029. lpp., 67. punkts).

40 Katrā ziņā ir jāatgādina, ka Savienības tiesībās ar zināmiem nosacījumiem indivīdiem ir paredzētas tiesības uz Savienības tiesību pārkāpuma rezultātā radušos zaudējumu atlīdzību. Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru valsts atbildības princips par indivīdiem nodarīto kaitējumu, kas radies saistībā ar tās izdarītu Savienības tiesību pārkāpumu, ir ietverts tās pamatlīgumu sistēmā (skat. 2010. gada 25. novembra spriedumu lietā C-429/09 *Fuß*, Krājums, I-12167. lpp., 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Šajā ziņā Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, ka indivīdiem, kam ir nodarīts kaitējums, ir tiesības uz atlīdzinājumu, ja ir izpildīti trīs nosacījumi, proti, ja pārkāptās Savienības tiesību normas mērķis ir piešķirt tiesības indivīdiem, ja šīs normas pārkāpums ir pietiekami būtisks un ja ir tieša cēloņsakarība starp šo pārkāpumu un indivīdiem nodarīto kaitējumu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Fuß*, 47. punkts, kā arī 2010. gada 9. decembra spriedumu lietā C-568/08 *Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie* u.c., Krājums, I-12655. lpp., 87. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Šie trīs nosacījumi ir nepieciešami un pietiekami, lai radītu indivīdiem Savienības tiesībās pamatotas tiesības saņemt atlīdzinājumu, turklāt neizslēdzot attiecīgās dalībvalsts atbildību mazāk ierobežojošos apstākļos saskaņā ar valsts tiesībām (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 66. punkts).

43 Šo tieši no Savienības tiesībām izrietošo nosacījumu piemērošana, kas ļauj noteikt dalībvalstu atbildību par indivīdiem nodarīto kaitējumu, kurš radies no Savienības tiesību pārkāpumiem, principā ir jāveic valsts tiesām saskaņā ar Tiesas sniegtajām šīs piemērošanas vadlīnijām (skat. 2006. gada 12. decembra spriedumu lietā C-446/04 *Test Claimants in the FII Group Litigation*, Krājums, I-11753. lpp., 210. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 Šajā ziņā šī sprieduma 36. un 36. punktā jau ir ticis konstatēts, ka ar Direktīvu 85/337 attiecīgajiem indivīdiem tiek piešķirtas tiesības lūgt, lai attiecīgās dalībvalsts kompetentās iestādes izvērtē attiecīgā projekta ietekmi uz vidi un lai mantiskie zaudējumi, ciktāl tie ir uzskatāmi par publiska vai privāta projekta ietekmes uz vidi tiešām ekonomiskām sekām, ir ietverti šīs direktīvas aizsardzības mērķī.

45 Tomēr – kā jau tika norādīts šī sprieduma 41. punktā – papildus pārbaudei par to, vai Savienības tiesību pārkāpums ir pietiekami izteikts, valsts tiesām atbilstoši Tiesas sniegtām vadlīnijām ir jāpārbauda cēloņsakarības pastāvēšana starp attiecīgo pārkāpumu un indivīdu ciestajiem zaudējumiem, kas ir obligāts priekšnosacījums tiesībām uz zaudējumu atlīdzību.

46 Šim nolūkam ir jāņem vērā pārkāptās normas raksturs. Šajā gadījumā tajā ir paredzēts publiska vai privāta projekta ietekmes uz vidi novērtējums, tomēr nav norādīti nedz pamatnoteikumi ietekmes uz vidi līdzsvarošanai ar pārējiem faktoriem, nedz paredzēts aizliegums īstenot projektus, kuriem varētu būt negatīva ietekme uz vidi. Šīs pazīmes norāda, ka minētās direktīvas 3. panta pārkāpums, proti, šajā gadījumā minētajā pantā paredzētā novērtējuma neveikšana, pats par sevi principā nav nekustamā īpašuma vērtības samazinājuma iemesls.

47 Līdz ar to ir acīmredzams, ka apstāklis, ka, pārkāpjot Direktīvas 85/337 prasības, nav ticis veikts ietekmes uz vidi novērtējums, atbilstoši Savienības tiesībām pats par sevi principā nerada indivīdam tiesības uz tādu tīri mantisku zaudējumu atlīdzību, kuru cēlonis ir nekustamā īpašuma vērtības samazinājums ietekmes uz vidi rezultātā. Tādēļ valsts tiesai, kas vienīgā ir kompetenta izvērtēt tajā izskatāmās lietas faktus, galu galā ir jāpārbauda, vai ir izpildītas tiesībām uz atlīdzību piemērojamās Savienības tiesību prasības, īpaši, vai pastāv tieša cēloņsakarība starp apgalvoto pārkāpumu un ciestajiem zaudējumiem.

48 Tādēļ uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 85/337 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka šajā pantā paredzētajā ietekmes uz vidi novērtējumā neietilpst attiecīgā projekta ietekmes uz materiālām vērtībām novērtējums. Mantiski zaudējumi, ciktāl tie ir publiska vai privāta projekta ietekmes uz vidi tiešas ekonomiskas sekas, tomēr ietilpst šīs direktīvas aizsardzības mērķī. Apstāklis, ka, pārkāpjot šīs direktīvas prasības, nav ticis veikts ietekmes uz vidi novērtējums – saskaņā ar Savienības tiesībām, un neskarot mazāk stingras valsts tiesību normas valsts atbildības jomā, – principā pats par sevi indivīdam nerada tiesības uz tādu tīri mantisku zaudējumu atlīdzību, kuru cēlonis ir nekustamā īpašuma vērtības samazinājums attiecīgā projekta ietekmes uz vidi rezultātā. Katrā ziņā valsts tiesai ir jāpārbauda, vai ir izpildītas tiesībām uz atlīdzību piemērojamās Savienības tiesību prasības, īpaši, vai pastāv tieša cēloņsakarība starp apgalvoto pārkāpumu un ciestajiem zaudējumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

49 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, kas grozīta ar Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvu 97/11/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK, 3. pants ir interpretējams tādējādi, ka šajā pantā paredzētajā ietekmes uz vidi novērtējumā neietilpst attiecīgā projekta ietekmes uz materiālām vērtībām novērtējums. Mantiski zaudējumi, ciktāl tie ir publiska vai privāta projekta ietekmes uz vidi tiešas ekonomiskas sekas, tomēr ietilpst minētās direktīvas aizsardzības mērķī.

Apstāklis, ka, pārkāpjot šīs direktīvas prasības, nav ticis veikts ietekmes uz vidi novērtējums – saskaņā ar Savienības tiesībām, un neskarot mazāk stingras valsts tiesību normas valsts atbildības jomā, – principā pats par sevi indivīdam nerada tiesības uz tādu tīri mantisku zaudējumu atlīdzību, kuru cēlonis ir nekustamā īpašuma vērtības samazinājums attiecīgā projekta ietekmes uz vidi rezultātā. Katrā ziņā valsts tiesai ir jāpārbauda, vai ir izpildītas tiesībām uz atlīdzību piemērojamās Savienības tiesību prasības, īpaši, vai pastāv tieša cēloņsakarība starp apgalvoto pārkāpumu un ciestajiem zaudējumiem.

[Paraksti]